

Σ.Α.Τ.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝ.ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ 16η (ΕΙΣΠΡ. ΔΗΜ. ΕΣΟΔΩΝ)
ΤΜΗΜΑ: Γ'

Αθήνα, 1- Απριλίου -2004
Αριθ.Πρωτ. 1028181/1546/0016
ΠΟΛ: 1028

ΠΡΟΣ: ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ Π.Δ.

Ταχ.Δ/νση : Πανεπιστημίου 20
Ταχ.Κώδικας: 106 72 Αθήνα
Πληροφορίες: Αθανασία Φούφα
Τηλέφωνο : 210 3614303

Θέμα: "Ευθύνη Διοικούντων Α.Ε. και εκκαθαριστών αυτής για την καταβολή στο Δημόσιο χρεών της εταιρίας"

ΣΧΕΤ: 1010842/941/0016/13-5-96

Σ.Α.Τ.Ε.

Σας κοινοποιούμε συνημμένα απόσπασμα της αριθ. 173/2001 γνωμοδότησης του Ν.Σ.Κ - Τμήμα Γ', που έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ως προς τα θέματα που αφορούν την προσωπική και αλληλέγγυα ευθύνη των διοικούντων ανώνυμες εταιρίες (ή και συνεταιρισμούς) και συγκεκριμένα των αντιπροέδρων Διοικητικού Συμβουλίου, των αναπληρωτών του Δ/ντος Συμβούλου καθώς και των εκκαθαριστών αυτής κατά τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 115 Ν. 2238/94 (υποβληθέν πρώτο (1) και δεύτερο (2) ερώτημα).

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση αυτή έγινε δεκτό ότι, στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 115 Ν. 2238/94 που ορίζει ότι "τα πρόσωπα που είναι διευθυντές, διαχειριστές ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαριστές των ημεδαπών ανωνύμων εταιριών ή συνεταιρισμών κατά το χρόνο της διάλυσης ή συγχώνευσής τους, ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται από αυτά τα νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τον παρόντα, καθώς και του φόρου που παρακρατείται ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους", δεν μπορούν να συμπεριληφθούν άλλα πρόσωπα τα οποία έχουν την ιδιότητα του αναπληρωτή,

Σ.Α.Τ.Ε.

όπως είναι οι αντιπρόεδροι Δ.Σ. και οι αναπληρωτές του Δ/ντος Συμβούλου Α.Ε., ασχέτως αν τα πρόσωπα αυτά ενδεχομένως να άσκησαν διοίκηση ή να αναμίχθηκαν στη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, καθόσον δεν έχουν την ιδιότητα όπως ρητά και περιοριστικά αναφέρεται στην σχετική διάταξη του ως άνω νόμου.

Επίσης έγινε δεκτό ότι, οι εκκαθαριστές Α.Ε. ή συνεταιρισμών υπόκεινται στη ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 115 Ν. 2238/94 και υπέχουν προσωπική και αλληλέγγυα ευθύνη για την πληρωμή των χρεών της εταιρίας από φόρο εισοδήματος και παρακρατούμενους φόρους, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι αποδέχτηκαν το διορισμό τους και ανέλαβαν καθήκοντα εκκαθαριστή, πράγμα το οποίο κρίνεται σε κάθε περίπτωση.

Όσον αφορά τα ζητήματα που θίγονται στο τρίτο υποβληθέν ερώτημα και στα περαιτέρω διατυπωθέντα υποερωτήματα αυτού υπό στοιχεία 3α και 3β, σας ενημερώνουμε ότι, αυτά δεν έγιναν δεκτά από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών λόγω μεταβολής του νομοθετικού πλαισίου. Σημειώνεται ότι, για τα παραπάνω θέματα (ερώτημα 3α και 3β) έχει υποβληθεί εκ νέου σχετικό ερώτημα στο Ν.Σ.Κ.

Σ.Α.Τ.Ε.

Κατόπιν τούτων, παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

Συνημμένα: Απόσπασμα της αριθ. 173/01 γνωμοδότησης του Ν.Σ.Κ. κατά το μέρος που έγινε δεκτή (φύλλα τρία (3)).

Σ.Α.Τ.Ε.

Ακριβές Αντίγραφο

Η Προϊσταμένη της Γραμματείας

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. ΧΑΤΖΑΚΗΣ

Σ.Α.Τ.Ε.

Αριθμός γνωμοδοτήσεως : 173 /2001

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Γ'

Συνεδρίαση της 22^{ας} Μαρτίου 2001

ΣΥΝΘΕΣΗ :

Προεδρεύων : Χρήστος Τσεκούρας, Αντ/δρος Ν.Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι : Θ.Αμπλιανίτης, Α.Τζεφεράκος, Β. Ασημακόπουλος,
Σ.Παπαγεωργακόπουλος, Κ.Καποτάς, Π.Κιούσης, Ι. Σακελλαρίου.

Εισηγητής : Αλεξ. Καραγιάννης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος : 1010842/941/0016/13-5-1996 Υπουργείου Οικονομικών [Γενική Δνση Φορολογίας και Δημόσιας Περιουσίας/Δνση 16η (Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων)/Τμήματα : Γ', Β' , Α'].

Περίληψη Ερωτήματος : Ευθύνη αξιωματούχων μελών Δ.Σ. και εκκαθαριστών της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «Ανώνυμος Βιοτεχνική και Εμπορική Εταιρεία Αφοί Θωμαΐδη ABEE» και διακριτικό τίτλο «MONA LIZA» για την καταβολή στο Δημόσιο χρεών της εταιρίας και ληπτέα σε βάρος αυτών μέτρα.

I. Εκ του εγγράφου της ερωτώσης υπηρεσίας και των συνοδευόντων αυτό στοιχείων του φακέλλου προκύπτουν τα εξής :

- Στη Δ.Ο.Υ. Αριδαίας υπάρχουν βεβαιωμένες ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις του Ελληνικού Δημοσίου σε βάρος της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία "Ανώνυμος Βιοτεχνική και Εμπορική Εταιρεία Αφοί Θωμαΐδη ABEE" και διακριτικό τίτλο "ΜΟΝΑ ΛΙΖΑ" (εφεξής "εταιρία") ποσού 341.663.552 δραχμών, πλέον προσαυξήσεων εκπροθέσμου καταβολής

Σ.Α.Τ.Ε.

ποσού 765.679.736 δραχμών, όπως αυτές εμφανίζονται στον από 29-12-1995 πίνακα χρεών της ίδιας ΔΟΥ.

Σ.Α.Τ.Ε.

Με την υπ' αριθμ. 293/1989 απόφαση του ΠολΠρωτΘεσσαλονίκης κηρύχθηκαν σε κατάσταση πτωχεύσεως, για ατομικά τους χρέη, ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας Χρήστος Θωμαίδης του Αναστασίου και ο Αντιπρόεδρος αυτής Ιωάννης Θωμαίδης του Αναστασίου και ορίσθηκε ημέρα παύσεως των πληρωμών η 30-11-1988.

Μετά την πτώχευση των ανωτέρω, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας ανέλαβε ο Χρήστος Θωμαίδης του Ιωάννη και Αντιπρόεδρος αυτής ο Αναστάσιος Θωμαίδης του Χρήστου, οι οποίοι και υπέγραψαν τον ισολογισμό της εταιρίας της χρήσεως από 1/1-31/12/1989. Ειδικότερα.

Στις 29-8-1990 καταχωρήθηκε στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών (Μ.Α.Ε.) της αρμόδιας Υπηρεσίας της Νομαρχίας Πέλλης, το υπ' αριθμ. 17/30-6-1990 πρακτικό Γ.Σ. των μετόχων της εταιρίας, από το οποίο προκύπτει η εκλογή νέου ΔΣ αυτής με διετή θητεία, που «....αρχίζει από την εκλογή τους και λήγει με την ανάληψη των καθηκόντων του νέου Δ.Σ. που θα εκλεγεί από την τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 1992 μη δυναμένη σε καμμιά περίπτωση να υπερβεί τα τρία χρόνια». Ανακοίνωση της εν λόγω καταχωρήσεως έγινε στο υπ' αριθμ. 3806/19-10-1990 ΦΕΚ (τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ). Την ίδια ημερομηνία καταχωρήθηκε στο Μ.Α.Ε. και το υπ' αριθμ. 181/30-6-1990 πρακτικό του ΔΣ της εταιρίας, στο οποίο, εκτός της συγκροτήσεως του ΔΣ σε σώμα, με Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρίας τον Χρήστο Θωμαίδη του Ιωάννη και Αντιπρόεδρο αυτής τον Αναστάσιο Θωμαίδη του Χρήστου, ορίσθηκε ότι : "Το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του καταστατικού της εταιρείας, διορίζει διευθύνοντα σύμβουλο τον Πρόεδρό του. Αυτός ως μοναδικός εκπρόσωπος του Δ.Σ. , θα ασκεί όλες τις εξουσίες και δικαιώματα, σύμφωνα με το άρθρο 13 του καταστατικού της Εταιρείας. Επίσης ο Χρήστος Θωμαίδης του Ιωάννου με την ιδιότητα του Προέδρου και Δ/ντος Συμβούλου, εξουσιοδοτείται να εκπροσωπεί την εταιρεία σύμφωνα με τα άρθρα 15 και 16 του καταστατικού και να δεσμεύει αυτή έναντι τρίτων με την υπογραφή του, τιθέμενη κάτω της εταιρικής επωνυμίας. Αυτού

Σ.Α.Τ.Ε.

απόντα ή κωλυόμενο θα αναπληρεί ο Αντιπρόεδρος Αναστάσιος Θωμαΐδης, στις ίδιες εξουσίες και δικαιώματα, δεσμεύων την εταιρεία με την υπογραφή του, τιθέμενη κάτω της εταιρικής επωνυμίας". Ανακοίνωση της εν λόγω καταχωρήσεως δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 3806/19-10-1990 ΦΕΚ (τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ).

Στη συνέχεια, στις 4-12-1990 καταχωρήθηκε στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών (Μ.Α.Ε.) της αρμόδιας Υπηρεσίας της Νομαρχίας Πέλλης, το υπ' αριθμ. 18/17-11-1990 πρακτικό της ΓΣ των μετόχων της εταιρίας, με το οποίο αποφασίσθηκε η λύση της εταιρίας «...επειδή το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της είναι κατώτερο από το μισό ($\frac{1}{2}$) του μετοχικού της κεφαλαίου...» και ορίσθηκαν εκκαθαριστές οι Νικόλαος Τσίκνας του Αναστασίου και Δημήτριος Χασαπίδης του Θεοδώρου, ανακοίνωση δε της εν λόγω καταχωρήσεως δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 4454/21-12-1990 ΦΕΚ (τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ). Οι ως άνω εκκαθαριστές, κατά μήνα Οκτώβριο του έτους 1995, σε έγγραφο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. γιατί δεν ανταποκρίνονται στα καθήκοντά τους, απήντησαν σ' αυτήν με επιστολή τους, ότι παραιτούνται από εκκαθαριστές γιατί στερούνται οικονομικών μέσων για την εκτέλεση του έργου τους.

Η Δ.Ο.Υ. Αριδαίας εκάλεσε κατ' επανάληψη τόσο τον Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρίας Χρήστο Θωμαΐδη του Ιωάννη, όσο και τον Αντιπρόεδρο αυτής Αναστάσιο Θωμαΐδη του Χρήστου να τακτοποιήσουν τα χρέη της εταιρίας, αλλ' εκείνοι αρνήθηκαν ισχυριζόμενοι ότι δεν ευθύνονται γι' αυτά, διότι ανάγονται σε χρόνο κατά τον οποίο οι ίδιοι δεν συμμετείχαν στη διοίκηση και διαχείριση της εταιρίας, επιπλέον δε, με τη λύση της εταιρίας, έχουν αποβάλει τις προαναφερθείσες ιδιότητές τους.

2. Επί τη βάσει του ως άνω πραγματικού, περιλαμβανομένου περιληπτικότερα και στο έγγραφο της ερωτώσης υπηρεσίας, τίθενται υπό της τελευταίας τα ακόλουθα, κατά λέξη, ερωτήματα :

«1) Εάν (πλην του Θωμαΐδη Χρήστου του Ιωάννη, ο οποίος ως πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της ανωτέρω εταιρίας κατά τον χρόνο λύσης αυτής ευθύνεται κατ' άρθρο 115 του ν. 2238/94 αλληλεγγύως και εις ολόκληρον για την καταβολή του φόρου εισοδήματος και παρακρατουμένων που οφείλει η εταιρεία) υπέχει την

Ιδια ευθύνη και ο Θωμαίδης Αναστάσιος του Χρήστου ως αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και αναπληρωτής του Δλντος Συμβούλου «στις ίδιες εξουσίες και δικαιώματα αυτού» (Σχετ. το αρ. 181/30-6-90 πρακτικό του Δ.Σ., άρθρα 14,15 και 16 του αρ. 18182/75 καταστατικού σύστασης της εταιρίας, άρθρα 18 παρ. 2 και 2ε, παρ. 3 Ν. 2190).

2) Εάν υπέχουν την ίδια ευθύνη (αστική) και οι εκκαθαριστές της εταιρίας Τσίκνας Νικόλαος και Χασαπίδης Δημήτριος, οι οποίοι ορίστηκαν με την αρ. 18/1990 απόφαση γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Σ.Α.Τ.Ε.

3) Εάν τα ανωτέρω πρόσωπα (αντιπρόεδρος, εκκαθαριστές) καθώς και ο Θωμαίδης Ιωάννης του Αναστασίου αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και αναπληρωτής του Δλντος συμβούλου Θωμαίδη Χρήστου του Αναστασίου (σχετικό άρθρο 19 του καταστατικού) :

α) ευθύνονται με το μέτρο της προσωποκράτησης (κατ' άρθρο 69 του ΚΕΔΕ το οποίο εφαρμόζεται ως προς τους εκπροσώπους νομικών προσώπων σύμφωνα με την αρ. 605/1993 γνωμοδότηση της Ολομέλειας του ΝΣΚ), ο τρίτος εκ των αναφερομένων μετά την παύση εργασιών της ππώχευσης σύμφωνα με την αρ. 331/1993 γνωμοδότηση ΝΣΚ,

β) διώκονται ποινικά κατ' άρθρο 25 Ν. 1882/90,

γ) επιτρέπεται η λήψη σε βάρος τους του μέτρου της απαγόρευσης αποδημίας κατ' άρθρο 27 Ν. 1882/90

και σε καταφατική απάντηση στις πιο πάνω περιπτώσεις για ποιά συγκεκριμένα χρέη διώκονται με τα μέτρα αυτά δηλ. για το σύνολο της οφειλής της εταιρείας ή για τα χρέη για τα οποία τυχόν υπέχουν (τα αναφερόμενα πρόσωπα στις περιπτώσεις 1 & 2) προσωπική ευθύνη (λαμβανομένου υπόψη του συνημμένου πίνακα χρεών). Ειδικότερα επί του υπό στοιχείου β' ερωτήματος παρακαλούμε να έχουμε τις απόψεις σας ανεξάρτητα από την παραγραφή του αδικήματος και σε περίπτωση καταφατικής απάντησης να διευκρινισθεί ποιά συγκεκριμένη χρονική στιγμή διαπράπτεται. (το

Σ.Α.Τ.Ε.

ποινικό αδίκημα) χωριστά για τον καθένα από τα ποινικώς υπεύθυνα πρόσωπα».

Σ.Α.Τ.Ε.

II. Επί των ως άνω ερωτημάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') εγνωμοδότησε ως ακολούθως :

1. Επί του πρώτου και δευτέρου ερωτήματος :

Κατά το εν προκειμένω εφαρμοστέον, ως εκ του χρόνου λύσεως της εταιρίας, άρθρο 17§1 εδ. α' του ν.δ/τος 3843/1958 (ΦΕΚ Α' 148), όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 10 του ν. 542/1977 (ΦΕΚ Α' 41) : «1. Οι κατά τον χρόνον της διαλύσεως ή συγχωνεύσεως ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών ή συνεταιρισμών διευθυνταί, διαχειρισταί ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαρισταί τούτων ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως δια την πληρωμήν του κατά τον παρόντα νόμον οφειλομένου υπ' αυτών φόρου, ως και του παρακρατουμένου τοιούτου αδιαφόρως του χρόνου βεβαιώσεώς των». Η ως άνω ρύθμιση επαναλήφθηκε, με παραλλαγμένη μεν διατύπωση, αλλ' απολύτως ταυτόσημο περιεχόμενο, και στο άρθρο 115§1 εδ. α' του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151). Εξ άλλου, το άρθρο 47α παρ. 1 του ν. 2190/1920 «Περί ανωνύμων εταιρειών», εντεταγμένο στο κεφάλαιο δο του ως άνω νομοθετήματος φέρον τον τίτλον : «Διάλυσις και εκκαθάρισις», ορίζει ότι «1. Η εταιρεία λύεται α) . . . β) δι' αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως λαμβανομένης κατά τας διατάξεις του άρθρου 29§3 και 31§2..... γ).....».

Δια της πρώτης των ως άνω διατάξεων του άρθρου 17§1 εδ. α' του ν.δ/τος 3843/1958, όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 10 του ν. 542/1977, (συνακολούθως δε και δια της ταυτοσήμου προς αυτήν περιεχομένου μετέπειτα ισχυσάσης διατάξεως του άρθρου 115§1 εδ. α' του ν. 2238/1994), καθιερώνεται, ως εξ αυτής προκύπτει, πρόσθετη υποχρέωση των μνημονευομένων σ' αυτήν προσώπων, τα οποία εκπροσωπούν νομίμως το νομικό πρόσωπο της ανωνύμου εταιρίας (ή του συνεταιρισμού), για την πληρωμή των βαρυνόντων αυτό και ρητώς κατ' είδος προσδιοριζομένων στην ίδια διάταξη φόρων (εισοδήματος και παρακρατουμένου φόρου εισοδήματος). Κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, ενόψει του σκοπού της, συνισταμένου στην εξασφάλιση της εισπράξεως των αναφερομένων σ' αυτήν απαιτήσεων του Δημοσίου, ως και του ειδικού και εξαιρετικού χαρακτήρος της, συνεπαγομένου στενή

Σ.Α.Τ.Ε.

ερμηνεία και εφαρμογή της (Σ.Τ.Ε. 4462/1990), προσωπικώς και αλληλεγγύως ευθυνόμενοι για την πληρωμή των ως άνω φόρων και δη τόσον δια προσωπικής κρατήσεως, όσον και δι' αναγκαστικής εκτελέσεως κατά της ατομικής των περιουσίας (ΑΠ 802/1976 ΝΟΒ 25.177, ΑΠ 826/1976 ΝΟΒ 25.188, ΓνΝΣΚ 96/1993), είναι οι «διευθυνταί», «διαχειρισταί», «διευθύνοντες σύμβουλοι» και «εκκαθαρισταί» εκ μόνης της εν λόγω ιδιότητός των, δηλαδή εκείνοι οι οποίοι εξελέγησαν ή διορίσθηκαν ως τοιούτοι δι' αποφάσεως της Γ.Σ. ή του Δ.Σ. της ανωνύμου εταιρίας (ή του συνεταιρισμού) και εν συνεχείᾳ αποδέχθηκαν τα ανατεθέντα σ' αυτούς καθήκοντα. Υπό τα δεδομένα ταύτα, ο νομοθέτης καθιέρωσε πρόσθετη υποχρέωση για την κάλυψη φορολογικών υποχρεώσεων του νομικού προσώπου, την οποία όμως περιόρισε μεταξύ ορισμένου μόνον κύκλου προσώπων και δη μεταξύ εκείνων τα οποία ασκούν τη διοίκηση και έχουν τη διαχείριση της εταιρίας και, επομένως, την κύρια, αν όχι και την μόνη, ευθύνη για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της εταιρίας. Εντεύθεν παρέπεται ότι στον κύκλο των ευθυνομένων προσώπων δεν δύνανται να περιληφθούν και άλλα πρόσωπα, ως είναι τα έχοντα την ιδιότητα του αναπληρωτού των ρητώς και περιοριστικώς αναφερομένων στο νόμο αξιωματούχων. Και είναι μεν αληθές ότι και τα τελευταία ταύτα πρόσωπα ενδεχομένως να άσκησαν διοίκηση και να αναμίχθηκαν στη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, τούτο όμως αποτελεί ζήτημα πραγματικό και πάντως δεν παρίσταται ικανό να στοιχειοθετήσει ευθύνη τους, δεδομένου ότι ο νομοθέτης απέβλεψε αποκλειστικώς στην ιδιότητα των ευθυνομένων, χωρίς να θεσπίσει και ευθύνη των καθ' οιονδήποτε τρόπον ενεργώς αναμειχθέντων στη διοίκηση και διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, όπως έπραξε στις περιπτώσεις προσωπικής κρατήσεως και ποινικής διώξεως, για τις οποίες γίνεται λόγος κατωτέρω (§2, στοιχ. α' και β').

Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, στο μεν πρώτο ερώτημα αρμόζει αρνητική απάντηση, στο δε δεύτερο καταφατική, υπό την προϋπόθεση ότι οι εκκαθαριστές απεδέχθησαν τον διορισμό τους, πράγμα που μπορεί και πρέπει να αποδειχθεί καθ' οιονδήποτε νόμιμο τρόπο, ένα εκ των οποίων συνιστά και η ανάληψη και άσκηση των καθηκόντων τους, μη αρκούντος του διορισμού τους και μόνον.

Σ.Α.Τ.Ε.

2. Επί του τρίτου ερωτήματος :